

על חזקת טהרתה.

אלמא, מוכח, שאין מחזיקים טומאה ממקום למקום. שלכן כשנמצאת הככר על הארץ אין לנו לחוש שמא היא נטמאה במקום אחר, כשהתגלגלה מהדף למטה על הבגד. אלא אמרינן, שכיון שבמקום זה שהיא עומדת בו עכשו על הקרקע היא לא נטמאה, שוב אין לנו לחוש, ואפילו לא לתלות מספק, שמא היא נטמאה לפני כן, במקום אחר, בדרך נפילתה.

ואם כן, קשיא לרבי יוחנן, שהחמיר לטמאות את הטהרות שנעשו בקופה במקום אחד למרות שהשרץ נמצא רק כשהיתה הקופה במקום אחר! (56)

ומשינינן: **התם**, בככר שנפלה על הארץ, שמטהרים אותה בודאי, טעמו של דבר הוא **בדקתני התם טעמא**:

ב-ד **שאני אומר**, דהיינו, שיש מקום לתלות ולומר: **אדם טהור נכנס לשם**, ונטלה והניחה על גבי קרקע.

ובכל מקום שאפשר לתלות יש לטהר,

ומשום שמדאורייתא יש לככר חזקת טהרה, ורק בתרומה ובקדשים החמירו חכמים לחוש לטהרתם. ולכן, במקום שאפשר לתלות אמרינן "שאני אומר".

אבל, בקופה שנמצא בה שרץ, הרי בשעת מציאה היא טמאה בודאי, ואין לנו במה לתלות שאין היא טמאה עתה. ומכיון שיש בידינו את הכלל שכל הטומאות כשעת מציאתן, יש לנו להחמיר ולטמא למפרע [כשעת מציאתן] אפילו שלא במקום מציאתן, לפחות מספק. וזהו טעמו של רבי יוחנן.

ופרכינן: הרי גם בקופה יש במה לתלות:

הכא נמי נימא שלא היה השרץ בתוכה במקום הקודם, אלא שרק במקום זה הוא הגיע אל הקופה. כי יתכן **שעורב אתא**, לאחר שהעבירו את הקופה למקומה החדש, ו**שרא** את השרץ לתוך הקופה! (57)

ומשינינן: **אדם**, עשוי ליטול את הככר **בכוונה** כדי להצילה מטומאה, ולכן **אמרינן** "שאני אומר", ותלינן שעשה כן, ומטהרים את הככר על סמך התליה הזאת.

בהגהה] שפירש, שבשעה שהיה הככר מונח על גבי הדף היה בחזקת שיפול ויגע בטומאה אלא שנמצא רחוק קצת מן המדף, הילכך לרבי יוחנן שמחזיקין ממקום למקום בעי להחזיק טומאה מעיקרא. ראה ערל"נ.

57. **הראב"ד** [הלי' שאר אבה"ט יז] סובר שמכלי לכלי לכולי עלמא אין מחזיקין טומאה ממקום למקום יעוי' בגליון לרעק"א שציין למשנה בטהרות [ט ט] בנמצא על גג המעטן, הזיתים שבמעטן טהורים שאין מחזיקין ממקום

שלדברי התוס' לעיל [ב א] שלא מחמירים חומרת תרומה וקדשים באין בו דעת להשאל אף שמחמירים ברה"ר פשיטא שהוא הדין לא להחמיר כשעת מציאתן באין בו דעת להשאל ואתי שפיר התוס' כאן לשיטתם. ראה עוד שערי יושר [ב יב].

56. האחרונים מקשים שלכאורה אין מכאן קושייה לרבי יוחנן שהרי בככר מעיקרא כשהוא על גבי הדף היה בטהרה ואף עכשיו הוא במקום טהרה. ראה שו"ת מהרי"ל דיסקין [מב

אבל **עורב**, גם אם נרצה לומר שהוא זה שהביא עתה את השרץ, לאחר שהעבירו את הקופה למקום השני, הרי ברור הדבר **דשלא בכוונה** הוא עשה זאת. ולכן **לא אמרינן** די ש לתלות בו כדי לטהר את הטהרות שנעשו בהיות הקופה במקום הראשון⁽⁵⁸⁾.

והיינו, שתליה לטהר אמרינן רק כשיש לתלות שמי שהוא התערב בענין בכדי לטהר, אך לא כשהתליה היא במעשה גרידא⁽⁵⁹⁾.

ולאחר שתירצנו את דברי רבי יוחנן חוזרת

למקום ותיקשי לרבי יוחנן. ובמשנה אחרונה תירץ, שבגג הוי כמכלי לכלי. וצ"ב.

יתכן שכוונת הראב"ד מכלי לכלי היינו, כששפך מכלי לכלי אחר ונמצא שרץ בכלי התחתון, שלא מחזיקים שהיה בעליון, וכיון שנתחדש כאן עוד ספיקא בתחתון שאולי היה בתחתון בזה לכולי עלמא אין מחזיקים ממקום למקום והוי כאדם בכוונה. [ושאני משרצים בקופה שנמצאו באותה קופה רק במקום אחר]. ראה הערה הבאה.

58. **המגן אברהם** [או"ח תסז כה] פסק באחד שהכניס לתוך פיו חתיכה מתרנגול והרגיש שיש בפיו חטה, החתיכה אסורה ושאר התרנגול מותר שאין מחזיקים טומאה ממקום למקום, עוד העלה שאם בשלו תבשיל בקדירה וסלקוהו מהכירה למקום אחר ונצטננה ונמצא על גבי חטה אמרינן שעכשיו נפלה דלא מחזקינן איסורא ממקום למקום. ומביא לכך ראייה מסוגיין.

הפמ"ג [שם ה] **והשב שמעתתא** [ג ה] תמהים, שאם מדמים איסור לטומאה יש לאסור גם בחמץ כיון שלהלכה קיים לומר כרבי יוחנן שתולין ממקום למקום. [ראה מחצית השקל בביאור על המג"א].

בשערי יושר [ב יב] מאריך להוכיח שעיקר טעמיה דרבי יוחנן לתלות ממקום למקום הוא רק כלפי החומרה שהחמירו בתרומה וקדשים שכמו שהחמירו כשעת מציאתן הוא הדין שלא במקום מציאתן החמירו לתלות ולאשווי ספק,

אבל לענין עצם הספק גם רבי יוחנן מודה שאין מחזיקין ממקום למקום ולפיכך לא חשוב אף כספק טומאה לטמא ברה"י, ראה בדבריו שמאריך להוכיח שלמסקנת הגמרא שלרבי יוחנן תולין ממקום למקום אין זה אלא ברה"י אבל ברה"ד ובאין בו דעת להשאל מטהרינן. ואף **שבתוס' הרא"ש** הוכיח לא כך, אין זה אלא להוה אמינא.

59. ראה **במגן אברהם** [תסז יח] שאם מלגו התרנגולת ומצאו אח"כ גרעין חטה בקופה במים, התרנגולת אסורה כשעת מציאתן ולא אמרינן שעכשיו היא נפלה אחר המליגה היות ואין הספק אלא בזמן מכרעינן כשעת מציאתן היכא דליכא חזקה, עכ"ד. **ובשערי יושר** [ב יא] האריך לבאר הטעם שאין כאן חזקה דמעיקרא שכל שהספק הוא מחמת איסור תערוכת או פליטת איסור שהוא דבר נוסף שלא היה מעיקרא לא שייך בזה חזקה דמעיקרא, רק כשהנידון על החתיכה עצמה שהיתה מעיקרא אם השתנתה או לא. לפיכך כשהספק הוא רק מזמן לזמן והוא במקום מציאתן מכרעינן ודאי כדהשתא. ראה שם באורך. ודין זה מבואר אף לדעת תוס' הסוברים שההכרעה כשעת מציאתן אינה אלא חומרה בתרומה וקדשים שעיקר טעמם משום שאף בלא ראוהו חי איכא חזקה דמעיקרא, אבל כשאין כלל חזקה דמעיקרא מודו דאזלינן מעיקר הדין כשעת מציאתן כמבואר בדבריהם [פסחים צא ז].

ראה עוד **בשערי יושר** [ב יב] שביאר הטעם

הגמרא ומבררת את דין הככר שהיתה על הדף:

ואם כן כיצד תלינן להקל, ולומר "שאני אומר אדם טהור נטלה", שדבר זה הוא קולא רק בטומאה דרבנן!?

ומשנינן: משום דהוי, הככר, "דבר שאין בו דעת לישאל" אם נגע בבגד.

וכל דבר שאין בו דעת לישאל — בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים — ספיקו

מכדי, הרי האי ככר, ספיקו — ספק טומאה ברשות היחיד הוא. וכל ספק טומאה ברשות היחיד ספקא טמא מהתורה, ואין מתחשבים בחזקת הטהרה⁽⁶⁰⁾.

60. הרשב"א מקשה דילמא טהור משום שהוא שלא במקום מציאתו וליכא ספק כלל. "וליא למימר דאליבא דרבי יוחנן פריך, דלרבי יוחנן נמי שלא במקום מציאתו אין שורפין אלא תולין משום מעלת טהרות דלא דמי לסוטה". היינו שגם לרבי יוחנן שמחזיקים ממקום למקום אינו אלא חומרה משום מעלת טהרות אבל אין לטמא מדינא כספק טומאה ברה"י כיון שלא דמי לסוטה. ראה שו"ת הרשב"א [א שנט] שהוסיף דלא מטמאין ברה"י אלא כשישנה לטומאה ודאי ואיכא ספק מגע, אבל כאן שמעיקר הדין אין מחזיקים ממקום למקום ליכא ספק כלל ואין לטמאות מדין ספק טומאה ברה"י.

מתרץ הרשב"א שאמנם הגמרא בתחילה שהקשתה לרבי יוחנן סברה כן שטעם הטהרה בככר משום שלא במקום מציאתו הוא אך למסקנא סברין שחשיב מקום מציאתו, וקושיית הגמרא כאן בין לחזקיה ובין לרבי יוחנן, ראה שו"ת הרשב"א [שם] שהאריך יותר לבאר הטעם למסקנא שאין לטהר משום שאין מחזיקים ממקום למקום, שהרי לגבי הככר אי אפשר לומר שלעולם הוה הככר במקום זה שהרי קודם לכן היה על הדף וכו'. ראה שם באורך. מבואר ברשב"א שמכח מעלת מקום מציאתו מובן שאין לטמא במקום אחר מדין ספק טומאה ברה"י כיון שבמקום אחר ליכא כלל ספק. וכן מדויק ברש"י כאן [ד"ה מכדי] שפירש שעל "קופה לא פריך דהא לא איתחזיק טומאה בזוית

שאינ מחזיקים ממקום למקום מעיקר הדין, כיון שעיקר ההכרעה כשעת מציאתן אינה מפרשת חזקה במקום ספק. אלא משום שכל ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן דליתא לספק כלל ולפיכך מהני אף ברה"י, לפיכך בכל דבר איסור או טומאה שאינו נפקא מינה לעצמו אלא רק כלפי אחרים שנמצאים סביבו נקטינן שכן הוא כמו שלפנינו במקום זה. ואין לנו להוסיף טומאה או איסור במקום אחר שלא ראינו ריעותא, [וזה הענין דוקא במת וכדומה שאין נפקא מינה לעצמו אימתי מת אלא רק על הטהרות שסביבו. נקטינן ששינוי המקומות הם כדברים נפרדים שאין ריעותא של אחד גורם דין ספק על חברו אבל באשה נדה שהספק נוגע אליה ואצלה לא שייך חילוק המקומות שבכל מקום שהיא טומאתה עמה ליכא האי כללא וכמו כן בחבית ונמצאת חומץ או במומין וכדומה אין שינוי המקום משנה הדין, רק בדבר המטמא או האוסר כל שסביבו הוא דמחלקינן ממקום למקום]. ולפיכך שפיר נוקט המג"א [שם כה] בקדירה שנתבשלה וטלטלה למקום אחר ונצטננה, ונמצאת על גבה חטה דאמרינן עתה נפלה משום שאין מחזיקים ממקום למקום, שעצם הספק על התבשיל, שבחטה עצמה אין נפקא מינה כלל אלא הספק אם בעת שהיה התבשיל על הכירה כבר היה החטה בתבשיל, ובוה נקטינן לא להחזיק ריעותא להוסיף איסור במקום אחר. ראה שם באורך דבריו.

טהור!

דאוקמיה על חזקת טהרה. ואינו דומה לסוטה, שממנה ילפינן להחמיר בספק טומאה ברשות היחיד, כי סוטה יש בה דעת להשאל, ואילו בככר אין דעת.

ואי בעית אימא: הכא, בדין ככר, איירי בטומאה דרבנן. ולא בכגד של זב שמטמא מהתורה, ומשום הכי ספיקו טהור, דתלינן שאדם טהור נטלה.

דיקא נמי דהכא איירי בטומאה דרבנן. דקתני "מדף טמא תחתיו", וכוונת ענין "מדף" הוא טומאה דרבנן, כדכתיב "עלה נדף" — דהיינו, טומאה קלה, שהיא רק מדרבנן.

שנינו במשנה: והכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה.

תנו רבנן: והכמים אומרים — לא כדברי זה ולא כדברי זה!

לא כדברי שמאי שלא עשה סיוג לדבריו, שאמר שכל הנשים הרואות דם דיין שעתן,

ולא כדברי הלל שהפריז על מידותיו, והחמיר לטמאות את כל הטהרות משעת הבדיקה — הפקידה הקודמת, אלא:

מעט לעת — ממעטת על יד מפקידה לפקידה!

ומפקידה לפקידה — ממעטת על יד מעט לעת!

ומבאר הברייתא: "מעט לעת ממעטת על ידי מפקידה לפקידה" — כיצד?

בדקה עצמה כאחד בשבת, ומצאה עצמה טהורה. וישבה שני ושלישי ולא בדקה. ולרביעי בדקה ומצאה טמאה — אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה, ותטמא טהרות שנגעה ביום שני וביום שלישי, אלא הרי היא מטמאה רק את הטהרות שנגעה בהן מעט לעת למפרע, משעת הראיה שביום רביעי בלבד.

"ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעט לעת" — כיצד?

בדקה עצמה בשעה הראשונה ומצאה טהורה. וישבה לה שעה שניה ושלישית ולא בדקה. ולשעה הרביעית בדקה ומצאה טמאה — אין אומרים תטמא מעט לעת, אלא מפקידה לפקידה! שרק הטהרות שנגעה בהם בשעה השניה והשלישית טמאות למפרע! [עד כאן לשון הברייתא].

והוינן בה בדברי הברייתא שאם בדקה בשעה ראשונה ומצאה טהורה לא גזרינן בה טומאה מעט לעת.

והרי פשיטא הוא שאין מטמאה מעט לעת. שכיון דבדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאה טהורה, ודאי לא מטמינן לה מעט לעת!?

עוד כתב רש"י "כי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשוני כדמשני" עכ"ל. ראה חידוד הלכות שדייק ברש"י שאינו סובר כתירוץ התוס' [ב א ד"ה מעט] שאין לדון רשויות בספק טומאה למפרע.

של בית הראשון" כוונתו שאין להקשות כן אף לרבי יוחנן משום שאיהו נמי מודה שמעיקר הדין אין להסתפק ממקום למקום שאינו אלא חומרה לתרומה וקדשים. וכמו שכתב הרשב"א.

תקנו להן לבנות ישראל העוסקות בטהרות של תרומה וקדשים, שתהיינה "מוחזקות לטהרה", וחיבו אותן שיהיו בודקות עצמן שחרית וערבית!

שחרית — להכשיר טהרות של לילה! שכאשר מוצאת עצמה טהורה בבדיקת שחרית, היא יודעת בודאות כי הטהרות שנגעה בהם בלילה, הן טהורות.

וערבית — להכשיר טהרות של יום!

ואשה זו, הואיל שלא קיימה את תקנת חכמים, ולא בדקה, גזרנו למפרע טומאה על כל הטהרות שנגעה בהן. אך לא מטמאין למפרע עד הבדיקה הקודמת, אלא רק הפסידה "עונה" אחת. שטמאו חכמים מספק את כל הטהרות שהתעסקה בהן באותה עונה. ["עונה" היא כל י"ב שעות של היום או כל י"ב שעות של הלילה].

ומבארין: **מאי "עונה"**? הרי לא גזרו רק על י"ב שעות בלבד, אלא על כ"ד שעות?

ומשינין: **עונה יתירה!** שגזרו גם על העונה שלפני העונה שמצאה בה דם. כי הרי באותה עונה עצמה, היא מטמאה גם בלי הקנס. שאם בדקה עצמה בבוקר והיתה טהורה ובערב בדקה ונמצאה טמאה, נטמאו כל הטהרות שעשתה במשך היום גם בלא הגזירה של מעת לעת⁽⁶¹⁾.

ומשינין: **אידי דתנא**, "מעת לעת ממועטת על יד מפקידה לפקידה", ושם יש חידוש, שאין חוששין למפרע עד שעת הבדיקה הקודמת, אלא רק מעת לעת. **תנא נמי "מפקידה לפקידה ממועטת על יד מעת לעת"**, על אף שאין כל חידוש בכך.

אמר רבה: מאי טעמייהו דרבנן? מדוע גזרו חכמים על מעת לעת בלבד ולא חששו שמא נטמאה מיד אחר הפקידה הקודמת?

משום שאשה מרגשת בעצמה בזמן שנטמאת ביציאת הדם, ולכן אין לה לחשוש אולי הוא כבר יצא לפני ימים אחדים, לאחר הפקידה הקודמת.

אמר ליה אביי לרבה — **אם בן שיודעת לפי הרגשתה אימתי היא נטמאת** — **תהא דיה שעיתה!** דכיון שלא הרגישה קודם ראייתה, ודאי לא נטמאה קודם! אלא, בהכרח, שאין טעם זה נכון. ואין האשה יכולה להסתמך על חוסר ההרגשה.

ורבה שאמר לאביי שטעמם של חכמים הוא משום ש"אשה מרגשת בעצמה" — **לחרודי לאביי הוא דבעי.**

ומבארין: **אלא מאי טעמייהו דרבנן** שגזרו שיעור זמן של "מעת לעת"?

כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: חכמים

61. מבואר בגמרא, שבעונה הראשונה היא טמאה מעיקר הדין. והקשה הערוך לנר, ממה נפשך, אם חכמים סוברים כהלל, למה הם לא מטמאין מדינא מפקידה לפקידה? ואם כשמאי, הרי אף באותה עונה היא טהורה מדינא. ומתוך, שחכמים סוברים כהלל, שתיקנו משום סייג

לטהר למפרע. אך לאחר שתיקנו לבדוק שחרית וערבית, לא גזרו מדינא אלא באותו עונה. והחזו"א [צו א] תירץ כעין זה, והוסיף, שאחר תקנת חכמים לבדוק שחרית וערבית, לא שכח החשש של מפקידה לפקידה, ולכן לא קנסו אלא עונה אחת.

אמר ליה רב פפא לרבא: והא זימנין משכחת לה שתהיינה ג' עונות במעת לעת, וכגון שלא בדקה במשך כמה ימים, ולאחר מכן בדקה בצהריים ומצאה עצמה טמאה. שבכך שאנו מטמאין אותה מעת לעת, עד לצהריים שביום הקודם, הרי היא טמאה:

א. בעונה של אותו היום.

ב. בעונה שבליילה שלפניו.

ג. בעונה שביום לפניו, עד הצהריים.

ונמצא שאנו קונסים אותה בשתי עונות שלפני העונה שראתה בה, ואילו רבנן שקנסו, על עונה אחת בלבד קנסו!?

אמר ליה רבא: השוו חכמים מדותיהן, ונתנו זמן קצוב לגזירתן, שלא תחלוק במעת לעת!

ואיבעית אימא: לכן מטמאין אותה יותר מעונה אחת וקונסים מעת לעת — כדי שלא יהא חוטא נשכר! שהרי אם לא בדקה ימים רבים, ובדקה בשחרית ומצאה עצמה טמאה, היה הקנס עליה שתפסיד עונה אחת, והיתה נקנסת במעת לעת, שהיא עונה אחת לפני עונת הלילה. [שהרי את עונת הלילה עצמה היא מפסידה לא בגלל הקנס אלא בגלל

שלא בדקה בתחילת הלילה].

ואילו זאת, שלא בדקה שחרית אלא איחרה את הבדיקה עד הצהריים, הרי אם נקנס עליה שתפסיד רק את עונת הלילה שלפניה, נמצא שהרוויחה באיחור הבדיקה את עונת היום שלפניה.

ולכן, גזרו חכמים, שבכל ענין תפסיד עשרים וארבע שעות.

ומבארין: מאי בינייהו בין שני ההסברים לתקנת עשרים וארבע שעות?

איכא בינייהו היכא דאתניסה, שחרית ולא בדקה מחמת האונס. לטעם הראשון, שתקנת חכמים היתה קבועה, כדי שלא תחלוק, גם כאן היא מפסידה.

אבל לטעם השני שתקנו זאת כדי שלא יהא חוטא נשכר, הרי הכא, שלא חטאה אלא שלא יכלה לבדוק מחמת האונס, לא גזרו עליה שתטמא מעת לעת.

שנינו במשנה: כל אשה שיש לה וסת — דיה שעתה.

והוינן בה: לימא מתניתין רבי דוסא היא,

עוד הקשה החזו"א, למה ד' נשים דיין שעתן? הרי כיון שצריכות לבדוק שחרית וערבית, ראוי לקנס אותן כשאר נשים! ? ותירץ, כיון שיש להן חזקה שאינן רואות, לא קנסו אותן, וקנסו רק בשאר נשים שאין להן חזקה.

רש"י [ב א ד"ה לא] פירש, שחכמים לא מחמירים כהלל לטמא יותר ממעת לעת, כי "כולי האי לא מוקמי כותלי בית הרחם דם".

ובחידוד הלכות [שם] הקשה, למה לא נקט את טעם גמרא כאן?

ומבאר הגרא"ל שליט"א, כי מה שהפסידה עונה הוא רק כתוספת חשש, שהוסיפו לחשוש משום קנס על כל המעת לעת, שאין זה סתם קנס בלא חשש, אלא קנסוה בשלא בדקה, לחשוש שמא ראתה מעת לעת, אף שהוא חשש רחוק. אבל אם אין סיבה לחשוש כלל, אין מקום לקנס. ולכן פירש"י, שעד מעת לעת קנסו, לפי שעדיין יש מקום לחוש שמא העמידו כותלי בית הרחם את הדם, אך יותר מזה לא יתכן קנס, כיון שאין לחשוש כל כך.

ולא רבנן?

דתניא: רבי אליעזר אומר: ארבע נשים שדמיהן מסולקים — דיון שעתן!

ואלו הן: בתולה שלא ראתה דם מימיה, מעוברת, מניקה וזקינה.

רבי דוסא אומר: כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה! (62)

ומשמע מלשון הברייתא שרק רבי דוסא אומר כן אבל חכמים חולקים עליו. ואם כן יוצא שמשנתנו האומרת שכל הנשים שיש להן וסת דיון שעתן היא כרבי דוסא, על אף שהוא יחיד בשיטתו! ?

ומשנינן: אפילו תימא רבנן. עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי דוסא אלא כאשר היא רואה שלא בשעת וסתה, שהקדים או איחר הדם לבוא. שאז אין לה בראיה זאת את

החזקה ש"אורח בזמנו בא", ויש לחוש שמא השתהה הדם בזמן יציאתו בבית החיצון.

אבל, בשעת וסתה — מודו ליה חכמים לרבי דוסא שדיה שעתה!

ומתניתין איירי בשעת וסתה, ודברי הכל היא!

ודייקנן: מכלל, דרבי דוסא, החולק על חכמים — אפילו שלא בשעת וסתה אמר (63) דדיה שעתה, ואם כן יש לתמוה:

מאן תנא להא דתנו רבנן: אשה שיש לה וסת, שאם ראתה דם ממש, דיה שעתה. ובכל זאת — כתמה טמא למפרע! (64)

וטעמו של דבר שטמא הכתם למפרע: שאם תראה שלא בשעת וסתה הרי היא מטמאה לעת לעת, ולפיכך גם בראית הכתם היא מטמאה למפרע! (65) האם נימא דברייא

62. נחלקו הראשונים בטעם הדבר.

רש"י פירש במשנה משום ש"אורח בזמנו בא". וכן כתב הרשב"א במשמרת הבית [בית ז שער ג]. אך התוס' לקמן [ס ב ד"ה עוברת] ובבבדק הבית שם פירשו הטעם משום שמסולקת דמים.

והפליתי [קפד] הקשה, כיון שבאותה עונה טמאה מדינא [דקימא לן כרבי יהודה סג ב], אם כן, למה ביש לה וסת לא חוששים לאותה עונה. וראה בנאות יעקב [סימן כו סקי"א], וחוות דעת [קפד ט].

63. החשק שלמה הקשה, מה הטעם של רבי דוסא הסובר שאשה הרואה שלא בשעת וסתה דיה שעתה? והרי אין כאן את החזקה של אורח בזמנו בא? וביאר, שאשה הרואה שלא בשעת וסתה הרי היא נחשבת כרואה באונס, ולפיכך לא

מטמאת למפרע.

והנאות יעקב [כו ז] פירש, כיון שאשה אשר יש לה וסת דיה שעתה משום שהיא נחשבת כמסולקת דמים לפני שעת הוסת, לכן, גם אם ראתה שלא בשעת וסתה, דיה שעתה, משום שהיא נחשבת כמסולקת דמים לפני הראיה, כל זמן שהראיה אינה בזמן הווסת.

64. רש"י פירש שמטמאים למפרע עד שעת הכיבוס. והרמב"ם [איסורי ביאה פ"ט ג] סובר שמטמאים עד מעת לעת. וראה בסדרי טהרה [קצ עד] וערוך לנר שהקשו ממה שכתב הרמב"ם [משכב ומושב ג ז] שהרואה כתם טמאה למפרע עד עת הפקידה. וראה באבי עזרי [על אתר] שיישב דעת הרמב"ם.

65. כך פירש"י, ומבואר שראתה כתם בשעת

דוסא היא.

ואילו הברייתא, האומרת שכתם מטמא למפרע באשה שיש לה וסת, דברי הכל היא, שמודה רבי דוסא ברואה שלא בשעת וסתה, שמטמאה למפרע.

והוינן בה: מדוע חוזרת בה הגמרא מחמת הברייתא, ומעמידה את המשנה כיחידאה, כרבי דוסא, כדי להעמיד את הברייתא לדברי הכל.

ולוקמה איפכא, כמו שסברה הגמרא בתחילה, שהמשנה היא לכולי עלמא, והברייתא לפי רבנן בלבד?!

ומשינינן: כיון דאיכא לאוקמי לדברי הכל לקולא ולחומרא, שהרי אפשר להקל ולומר שהכל מודים בשעת וסתה שדיה שעתה, ולא נחלקו אלא שלא בשעת וסתה. ומאידך אפשר להחמיר ולומר שאפילו בשעת וסתה חולקים רבנן ומחמירים, ואילו שלא בשעת

זאת רבנן היא ולא רבי דוסא? כי לפי רבי דוסא בארנו שדיה שעתה אפילו אם רואה שלא בשעת וסתה?!

ומכח שאלה זאת חוזרת בה הגמרא מההנחה הקודמת שנחלקו רק ברואה שלא בשעת וסתה, ומודו בשעת וסתה, ומעמידה את הפלוגתא בצורה הפוכה —

אפילו תימא שהברייתא איירי גם לפי רבי דוסא!

כי עד כאן לא פליג רבי דוסא עליהו דרבנן אלא בשעת וסתה, שאפילו בשעת וסתה, סוברים חכמים שמטמאה למפרע, ורבי דוסא אומר שאם ראתה בשעת וסתה דיה שעתה.

אבל שלא בשעת וסתה — מודי להו רבי דוסא לחכמים שמטמאה למפרע. ולכן בכתם מטמאה למפרע⁽⁶⁶⁾.

ה-א ומתניתין איירי בשעת וסתה, ואליבא דרבי

אחת יותר מאשר בראיה, כדלהלן בגמרא [ה א], ועיקר כוונת רש"י לבאר שאין לתמוה היאך יתכן להחמיר כל כך בכתם טפי מראיה.

66. הרשב"א במשמרת הבית [בית ז שער ג] הוכיח מכאן שהטעם ל"דיה שעתה" אינו משום שהיא נחשבת מסולקת דמים, כי אם כן, אף אם ראתה שלא בשעת וסתה אינה צריכה לטמא למפרע, כיון שכל הזמן שאינו זמן הווסת היא בחזקת מסולקת דמים.

וראה בנאות יעקב [כו ז] שתירץ דעת הרא"ה, שאף אם היא נחשבת כמסולקת דמים, מכל מקום, כשראתה שלא בשעת וסתה, כיון ששינתה וראתה, חיישינן למפרע.

וסתה, ומכל מקום מטמאה למפרע, על אף שבראיית דם מגופה דיה שעתה, כיון שבראייה שלא בשעת וסתה טמאה למפרע, וראיית כתם דינה כראתה שלא בשעת וסתה, גם אם ראתה אותו בשעת וסתה. וצריך ביאור מה הטעם לטמא כתם למפרע אף אם ראתה אותו בשעת וסתה.

והגרא"ל שליט"א מבאר, שאין כוונת רש"י לומר שהסיבה לטמאותה למפרע בכתם היא משום שאשה הרואה דם מגופה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע. אלא כוונתו לבאר, שאין כל כך חומרא בכתם בכך שהיא נטמאת למפרע יותר מאשר בראית דם מגופה, שאינה נטמאת למפרע, כיון שגם בראיה מצינו אופן שמטמאת למפרע. כי הכלל הוא, שבכתם מחמירים דרגה